Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин
"Українська асоціація економістів-міжнародників".

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК 339.9+502/504
М 58

Рецензенти:
Дурановскі Войцех Хенрік – PhD, Опольський університет (м. Ополє, Польща);
Таранюк Леонід Миколайович – д-р екон. наук, професор, Сумський державний університет (Україна)

Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 4 від 20 жовтня 2022 року)

М 58 **International** Economic Relations and Sustainable Development (Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток) : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 20 травня 2022 року / за заг. ред. Ю. М. Петрушенка, М. Д. Домашенко. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 103 с.

The collection consists of the materials from III International Scientific Conference «International economic relations and sustainable development» of Sumy State University, which presented the results of the research carried out in different countries, in such scientific areas as international economic relations, international cooperation and economic diplomacy, economics of nature management and sustainable development, strategic directions for sustainable development providing, International economic relations impact on sustainable development and others.

For scientists, lecturers of higher education institutions, students, graduates and everybody, interested in the scientific and practical problems of modern economics.

До збірника ввійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток» Сумського державного університету, в яких наведені результати наукових досліджень, виконаних у різних країнах, із таких наукових напрямків, як міжнародні економічні відносини, міжнародне співробітництво та економічна дипломатія, економіка природокористування та сталого розвитку, стратегічні напрями забезпечення сталого розвитку, вплив міжнародних економічних відносин на сталий розвиток та інші.

Для науковців, викладачів закладів вищої освіти, студентів, аспірантів та всіх, хто цікавиться науково-практичними проблемами сучасної економіки.

УДК 339.9+502/504
© Сумський державний університет, 2021

Організатори конференції:

"Ukrainian Association of International Economists "

Співорганізатори конференції:

Інститут науки і техніки Хенань, (м. Хенань, Китай)
Університет прикладних наук Цвіккау (м. Цвіккау, Німеччина)
Інноваційний університет Collegium Mazovia (м. Седльце, Польща)
Вища школа економіко-гуманітарна (м. Бельсько-Бяла, Польща)
Опольський університет (м. Ополє, Польща)
Центр соціальних інновацій Єзуїтського університету (м. Краків, Польща)
Інститут технологій та бізнесу в Ческе-Будейовицях, (м. Прага, Чеська Республіка)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
Міжнародні економічні відносини
SECTION 1
International economic relations

Хомутенко Л. І. Функціонування ТНК на сучасній міжнародній арені 7

Marekha I.S. Bondarenko S.I. Gender differentiation on the international labour market 8

Дробязко А. О. Структура та цілі маркетингової товарної політики 10

Демиденко Є.Г. Перемовини як дипломатичний інструмент: українські реалії 13

Joel Ata-Baah Integration of international economic markets 15

Хомутенко Л. І. Григорович А. М.Досвід розвинених країн в міжнародному трансфері технологій 16

Мареха І.С,. Новгородцева М.О. Міжнародні злиття та поглинання 20

Shevtsova V.M. Problems and features of the country's external public debt management. Ukrainian experience 22

Marekha I.S., Yavor P.V. The place of ukraine in the eu integration processes 26

Shcherbyna T., Kernychnui V.V.Import policy: general goals and current problems of ukraine 28

Zamora O.M., Hyrman D.A., **Stanislaw Alwasiak** Analysis of world financial markets and their development trends 28

Котенко Н.В., Бондаренко А.І. Аналіз діяльності інститутів спільного інвестування в Україні 30

Воронцова А.С., Твердохліб Д.С. Головні проблеми інвестиційної привабливості економіки України 32

Коротка М.Ю. Розвиток франчайзингової діяльності під час глобальних економічних коливань 36

Кулік А. О Перспективи розвитку Україно-Китайських торгівельних відносин на сучасному етапі 38

Dryhola J. Operations in the foreign exchange market 40

РОЗДІЛ 2
Економіка сталого розвитку
SECTION 2
The economics of sustainable development

Romaniuk Y., Kurbatova T. Electricity demand management mechanisms 42

Yurchenko A., Yarova I. Modern sustainable logistics trends 44

Dubovych R., Smolennikov D. The system of motivation of personnel at industrial enterprises in the context of global challenges 46

Хомутенко Л. І., Ганжала К. С.Особливості міжнародного регулювання міграції трудових ресурсів 48

Korobko S.O. Labour migration 51

Sheremet A., Smolennikov D. Financial management system as a tool for sustainable development of agricultural enterprises 52

Тулякова А.О., Замора О.М.Міграція робочої сили та її регулювання 54

Голоха А.Р., Щербаченко В.О. Вимушена міграція українців через Російсько-Українську війну 56

Школа В.Ю., Домашенко В.С. Оцінка сталого розвитку та економічної стійкості сільського господарства: досвід ЄС для України 58

РОЗДІЛ 3
Вплив міжнародних економічних відносин на сталий розвиток
SECTION 3
The impact of international economic relations on sustainable development

Домашенко М.Д,. Гордієнко І.С., Прокопенко О.В. Особливості українських міграційних процесів та вплив Російсько-Української війни на них 62

Хомутенко Л.І., Тулякова А.О.;Соціально-економічні виклики для майбутнього України у зв'язку з міграцією українського населення в період війни 65

J. Ata-Baah Role of international labor organisation in regulation of labor migration 67

Лапшина М. Ю. Переговорний процес отримання статусу кандидата в ЄС 70
Petrenko S Hert hofstede's model as a tool of cross-cultural analysys 72
Marekha I.S., Sliusarenko A.D. Global financial and economic crises of XX century and their consequences 75
Таранюк Л.М. Рубаненко К.І. Цю Х. Головні перешкоди та шляхи поглиблення співробітництва україни та ЄС 78
Lisniak B. A., Zamora O. M., Duranowski W. The reaction of European diplomacy to the Russian invasion in Ukraine 80
Yurchenko A., Domashenko M. Diplomacy and economics of the Russia-Ukraine war 82
Сахно О.О. Оцінка конкурентоспроможності вітчизняної агропромислової продукції на світовому ринку 84
Тулякова А.О., Хомутенко Л.І. Соціально-економічні виклики для майбутнього України у зв'язку з міграцією українського населення в період війни 87
Воронцова А.С., Єрмоленко А.О. Проблеми міжнародного співробітництва українських експортоорієнтованих підприємств: крос-культурний аспект 89
Зорін О. О. Особливості фінансування угод M&A на міжнародному ринку 92
J. Ata-Baah The role of commercial diplomacy as part of economic diplomacy 95
Hontar K., Yarova I. Tourism as a leading direction of the Turkish service market development 97

ОЦІНКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ [1]

Доц., к.е.н., доц. **Школа В.Ю.,**
Студент **Домашенко В.С.**
Сумський державний університет, Україна

Концепція сталого розвитку включає три виміри, а саме соціальний, екологічний та економічний [1–3]. Економічний вимір сталого розвитку сільського господарства досліджено у роботах [4–7]. Екологічний вимір сталого розвитку сільського господарства аналізується переважно у двох площинах: витрат та інновацій, як це слідує з робіт [8–13]. Соціальний вимір сталого розвитку сільського господарства досліджено у [14].

За авторською методикою було проведено оцінку економічної стійкості та сталого розвитку сільського господарства України, а також північних та балтійських держав-членів ЄС, а саме: Литви, Латвії, Естонії, Швеції, Фінляндії та Данії. Такий вибір був заснований на тому, що, по-перше, країни Балтії приєдналися до ЄС пізніше, ніж північні країни ЄС (у 2004 р.); по-друге, на схожій структурі сільськогосподарської продукції в цих країнах ЄС. Крім того, ці країни ЄС також співпрацюють на політичному рівні в частині спільної аграрної політики ЄС [15]. Більше того, зважаючи на

[1] Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідної роботи **№**0120U102003 «Процес формування нових екологічно безпечних добрив пролонгованої дії на основі сировини фосфоритових родовищ»

прагнення України до інтеграції у європейський економічний простір, важливо з'ясувати, чи існують відмінності між новими та старими державами-членами з точки зору стійкості та сталості розвитку сільського господарства. Крім того, важливо з'ясувати, чи впливає площа сільськогосподарських угідь на показники стійкості та сталого розвитку сільського господарства (табл. 1).

На основі трьох основних джерел даних Eurostat, FADN та World Bank значення кожного виміру сталого розвитку та показників економічної стійкості були розраховані для країн північних та балтійських держав-членів ЄС та України. Більші значення інтегральних індикаторів вказують на вищій рівень стійкості або вищій рівень досягнення цілей сталого розвитку.

Слід зазначити, що коливання зведених балів для економічного виміру особливо яскраво виражені в Данії. Зокрема, різке зниження спостерігалося під час економічної кризи (2008–2009) та пандемії COVID-2019 (2020 р.). Відносно низькі коливання значень зведеного показника економічного виміру сталого розвитку сільського господарської спостерігалися для Литви. Крім того, скандинавські та балтійські країни демонструють чітку поляризацію з точки зору інтегрального показника соціального виміру стійкості сільського господарства. Зокрема, країни Балтії демонструють більший рівень досягнення соціальних цілей сталого розвитку в аграрній сфері. Екологічні показники розвитку сільського господарства свідчать про набільшу екологічну стійкість Естонії, і найменшу серед досліджуваних країн ЄС – Данії. Показники України, як і у випадку попередніх вимірів, залишалися найнижчими за весь досліджуваний період.

Таблиця 1 – Сільськогосподарські землі (% від земельного фонду країни*)
(складено авторами за даними [16–19])

Країна	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Данія	62,4	61,9	63,4	65,6	65,7	66,3	65,8	65,6	65,8	65,8
Естонія	23,3	22,4	22,3	22,6	22,2	22,4	22,8	23,1	23,1	23,1
Фінляндія	7,3	7,5	7,5	7,5	7,4	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Латвія	25,5	29,0	29,2	29,6	30,2	30,1	30,3	31,1	31,1	31,2
Литва	54,5	44,2	44,8	45,3	46,1	47,1	48,0	47,2	46,9	47,1
Швеція	7,7	7,5	7,5	7,5	7,5	7,4	7,5	7,4	7,4	7,4
Україна	71,5	71,2	71,3	71,3	71,7	71,7	71,7	71,7	71,6	71,3

*Враховано всього земель (суша), без площі води (території, що покриті поверхневими водами)

Слід зазначити, що країни Балтії показали найвищий рівень сталого розвитку, тоді як країни Північної Європи (Швеція, Данія та Фінляндія) опинилися за рівнем трохи нижче. В той же час рівень сталого розвитку залишався більш стабільним у скандинавських країн, ніж у країнах Балтії.

Емпіричне дослідження показало, що економічна стійкість не може розглядатися як заміна сталому розвитку. Бажано використовувати його не як економічний вимір сталого розвитку, а як його невід'ємну частину. З точки зору політики, країни повинні мати можливість поєднувати заходи стійкості з заходами сталого розвитку під час формулювання стратегічних напрямків та національної аграрної політики [20].

1. Holden, E., Linnerud, K., Banister, D., Schwanitz, V. J., & Wierling, A. (2017). *The imperatives of sustainable development: needs, justice, limits*. Routledge
2. Lozano, R. (2008). Envisioning sustainability three-dimensionally. *Journal of cleaner production*, *16*(17), 1838-1846.
3. Основи стійкого розвитку: посібник [для перепідготовки фахівців] / [за ред. Л.Г. Мельника]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 325 с.
4. DeLonge, M. S., Miles, A., & Carlisle, L. (2016). Investing in the transition to sustainable agriculture. *Environmental Science & Policy*, *55*, 266-273.
5. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: [підручник] / Мельник Л.Г. [2-ге вид., випр. і доп.]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 348 с.
6. Менеджмент та маркетинг інновацій: [монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 616с.
7. Yanovska, A., Artyukhov, A., Vakal, S., Vacal V., Shkola V. Encapsulated organic–mineral fertilizers with nanoporous structure. Applied Nanoscience. 2021. Vol.11, Issue 7. https://doi.org/10.1007/s13204-021-01893-6
8. Васильєва Т.А., Школа В.Ю. Інноваційний вимір системи сталого сільськогосподарського землекористування: досвід ЄС для України. Вісник СумДУ. 2021, №2, С. 53-63. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/2_2021/7.pdf DOI: 10.21272/1817-9215.2021.2-7
9. Школа В.Ю. Екологізація інноваційної діяльності у забезпеченні сталого розвитку. Механізм регулювання економіки. 2008. № 4. С. 150-158.
10. Прокопенко О.В., Школа В.Ю. Управління еколого-економічною безпекою підприємства на засадах екомаркетингу. Менеджмент і маркетинг інновацій. 2012. № 4. С. 337-346
11. Prokopenko O.V, Shkola V.Y. Controlling of the ecological and economic enterprise security on the bases of ecomarketing. Marketing and Management of Innovations 4, 337-346
12. Vakal S., Yanovska A., Vakal V., Artyukhov A., Shkola V., Yarova T., Dmitrikov V., Krmela J., Malovanyy M. Minimization of Soil Pollution as a Result of the Use of Encapsulated Mineral Fertilizers Journal of Ecological Engineering. 2021. 22(1). P. 221-230. https://doi.org/10.12911/22998993/128965
13. Vakal, S., Yanovska, A., Vakal, V., ...Artyukhov, A., Shkola, V. Investigation of Morphology and Composition of the Mineral Fertilizer Granules with Nanostructured Areas Proceedings of the 2020 IEEE 10th International Conference on "Nanomaterials: Applications and Properties" NAP 2020. 2020. 9309704
14. Прокопенко О.В., Школа В.Ю. Оцінка рівня інтелектуального потенціалу в системі стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств. Менеджмент і маркетинг інновацій. 2010. № 1. С. 127–131
15. Ministry of Foreign Affairs of Latvia (2020). Co-operation among the Baltic

and Nordic countries. A press release. URL: https://www.mfa.gov.lv/en/policy/baltic-sea-region/co-operation-among-the-baltic-and-nordic-countries#nb-6

16. Agricultural land (sq. km). The World Bank, 2018. 18.05.2021. URL: https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.AGRI.K2?end=2018&name_desc=true&start=2013

17. Agricultural land (% of land area). The World Bank, 2018. 18.05.2021. URL: https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.AGRI.ZS?end=2018&name_desc=true&start=2013

18. Land area (sq. km). The World Bank, 2018. 18.05.2021. URL: https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2?end=2018&name_desc=true&start=2013

19. Shkola V.Y., .Domashenko M.D., Kuchmiyov A.V., Novak K.S. Fundamentals of the Ukrainian land fund management. Marketing and Management of Innovations. 2016. №2, 235-345.

20. Prokopenko O.V, Shkola V.Y., Domashenko M.D., Prokopenko M.O. Conceptual grounds to form motivational constituent of the international ecological policy. Marketing and Management of Innovation 4, 245-259